

שבת הראי"ה

ליקוטים מתורתו של הצדיק והחסיד, מרא דארעא דישראל, שר התורה ורועה ישראל
רבי אברהם יצחק הכהן קוק זצ"ל

פרשת
תרומה

גליון מספר 63

יצא לאור ע"י ארגון 'אור האורות' להפצת תורת הגה"צ הראי"ה קוק זיע"א ♦ שאלות ותגובות ניתן לשלוח לכתובת: רח' הרב צבי יהודה 6 דירה 3 בת-ים, או בדוא"ל: reiyyaa@gmail.com
או להתקשר למספר: 0546573528 ♦ תרומות ניתן להפקיד בבנק הדואר חשבון מס' 20778885 ♦ ניתן לקרוא את העלון גם באתר: www.yeshiva.org.il

אורות הפרשה

אומות העולם. פירוש, בישראל עיקר הצדקה תכליתה רק לרומם את הגוי, לרומם את הנותנים וזכותם בעשיית הטוב והחסד. א"כ הצדקה היא מצד המעלה ולא מצד החסרון. ובארה"ע אין כוונתם כ"א מצד המצוקה הטבעית המורגשת במה שרואה צערו של המצטער. א"כ הוא רק מצד החסרון, וזהו "חסד לאומים חטאת", לשון חסרון, כמו "ולא יחטיא" [שופטים כ, טז] "ואצרות הראי"ה ח"ב עמ' 189-190].

והבאת את הפד'ים בטבעת [...] לישאת את הארץ בהם וכה, יד. "שמעתי מפי הרה"ג הצדיק ר' שלמה זלמן הכהן קוק זצ"ל (אביו של מרן הראי"ה) שכשהארץ נישא היה נדמה כי הבדים נושאים את הארון, אבל בעומדו על מקומו היה נראה שהארץ נושאת את הבדים. וכל זה בכדי להראות כי הארון נושא את נושאו. (ובזה יובן הכתוב) "ושמו בדיו" [במדבר ד, ו] – שלכאורה צ"ע הרי הבדים תמיד בארון, ועיין ביומא [עב]. ותוס' שם בדה"ב 'כתיב', ובפי' הרמב"ן ואבן עזרא שם [ועפ"ז מובן] ("מילי דמדרבי" לגאון ר' מרדכי יהודה לייב זק"ש) עמ' תקמג].

מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי וכה, בו.

"מצוות הצדקה, שעליה אמרו חז"ל ש"שקולה צדקה כנגד כל המצוות" [ב"ב ט:]. וחז"ל ייחסו מצוות הצדקה לישראל [שם י:], היינו שעצם טבע נפשות ישראל קשור במידת הטוב. ע"כ הם נותנים צדקה לא מצד הכרה וחשבון לבר, לא רק מצד להציל נפשם מהמצוקה הטבעית שהלב מצטער כשרואה צערו של חברו, כ"א מצד אהבת עשיית הטוב. נמצא שע"פ מדתן של ישראל אין העיקר בנתינת הצדקה רק הנתינה ליד העני, כ"א גם הלקיחה מה שנטל ממונו לעשות הטוב. ע"כ אמרו חז"ל "שקולה צדקה כנגד כל המצוות" שמה שזכו ישראל בהר סיני להשקיף על אור הטוב שיש בכל התורה כולה נשאר לדורות עכ"פ במצוות הצדקה. ע"כ בנתינת ישראל הראשונה אמר לשון "ויקחו לי תרומה", שאין הכוונה העיקרית הנתינה כ"א הלקיחה. ו"מאת כל איש אשר ידבנו ליבו" שהעיקר תלוי בנדבות הלב, וזהו שורש גדול לקדושתם של ישראל. ע"כ כשאמרו "נעשה ונשמע" גילו דעתם על הטוב הטבעי הצפון בהם למעלה מכל חשבון וחכמה, ע"כ נאמר להם "ויקחו לי תרומה". וזהו שאמר הכתוב "צדקה תרומם גוי" [משלי יד, לז], ודרשו רז"ל "אלו ישראל" [ב"ב י:], "וחסד לאומים חטאת" – אלו

אורות הראי"ה

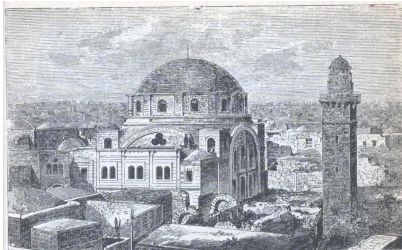
מרן הראי"ה ור' יוסף (יושעה) ריבלין זצ"ל (ה')

לצערו קיימת שכחה חמורה בקרב ציבורים שונים, ביחס ליסודות הבניין, הגורמת לחשוב שתהליך תחיית האומה החל מיסודות של חול ומקבוצות אנשים שלא חרתו על דגלם את שם ד'. השקפה מוטעית זו גרמה לחלק מהמחזיקים ביישוב להתרחק מקדושת התורה, ואף גרמה לחלק מהמחזיקים בתורה להתרחק מהשתתפות בתהליך הגאולה. ומפני שכן, בזיכרון סדרי ההיסטוריה לאמתה, יש בכדי להביא רפואה ולחבר בין הדברים. נשוב ונזכיר כאן בקצרה כמה דברים שאמרו גדולי ישראל ביחס לעיסוקם של תלמידי הגר"א בקירוב הגאולה והקץ המגולה. כך הם דבריו של רב"ד ירושלים, הגאון ר' אליהו ראם זצ"ל, שהיה נצר למשפחת הגר"א:

"יש לציין שכל הרעיונות של רבנו הגר"א על קבוץ גלויות וישוב ארץ הקודש התבטאו לא רק ברעיונות אלא גם הוצאו מכוח אל הפועל על ידי תלמידיו עושי רצונו ומצוותו בעלייתם לארץ ישראל, בנסיעות קשות בים וביבשה, ומסרו נפשם וגופם בעבודה הקדושה של יסוד הישוב ובנין הארץ בתוך תנאים מסוכנים, ואשר גם בספרים רבים אי אפשר לתת את התמונה הנשגבה הזאת. והם הם שהניחו את היסוד הגדול לקבוץ הגלויות ובנין הארץ בסיעתא דשמיא" [מתוך מכתבו בספר 'מדרש שלמה']:

הגר"מ חרל"פ ביאר את עומק הדברים, במאמרו 'עליית אליהו', וזה לשונו: "רבים הם אשר דווקא מצד פשטותה של התקופה ההיא, תקופת עליית תלמידי הגר"א מצד אחד ומצד רוממות נוראות קודש מגמתם מצד שני, לא יכלו לעמוד על אופי התקופה ההיא, ולדעת כי ממנה כל התוצאות שיצאו אחרי כן במשך הזמן מעת עלייתם עד הנה, והיו ג"כ כאלו שרצו להשכיחה ולא דברו ולא סיפרו עליה. אולם האור המבהיק חודר מבעד כל המסכים והולך ואור עד נכון היום. והאמת הוא עד לעצמו וא"צ ראייה. התנוצצות אור הגאולה, אשר החל ה' באהבתו לפקוד את עם קודשו, מתחילה עוד בהמאה שלפני המאה החולפת, המאה השישית שבאלף השישי, שבדברי מרן הגר"א היא מכוונת נגד פרשת תצא פרשה השישית שבמשנה תורה ונעו גם נדו כל הגולה להשליך עול הגלות מעל צווארם עד בוא המאה השביעית שמכוונת נגד פרשה שביעית "כי תבואו אל הארץ" וכלול בה כל התוכחה, ותחל המאה השמינית, סוד המלך השמיני להיות כולם 'ניצבים' לפני ה' בהדר מלך חיים, ויתקיים לעמוד נגד כל כוחות הנגדיים וזו ד"חגור הרבק על ירך גבור הודך והדרך", ונצדק קודש בכל החזיון אשר חזה אדונו אליהו זכור לטוב.

עליית תלמידי הגר"א ומסירות נפשם בעבודת יסוד הישוב בארץ הקודש במצוות רבנו הגר"א הייתה התעוררות עלילת מיוחדת ושליוות שמים נבונה שלא הייתה כמות מימי עזרא ונחמיה, היא תהיה לנו לאור עולם בכל עבודת קבוץ גלויות ובנין ישוב הקודש, הולך ואור עד נכון היום בהתגלות משיח צדקנו, משיח בן דוד במהרה בימינו אמין" [ידרוש לציון] ט-ג. [אורות טהורות] עמ' קסד ואילך].



בית הכנסת 'בית יעקב' (בחצר חורבת רבי יהודה החסיד) שבנו תלמידי הגר"א

פרק ה':

ראשית הישוב בקודש

בשבעות הקודמים עסקנו בתורת הגאולה של רבנו הגר"א ותלמידיו, שמכוחה נוסד הישוב היהודי בארץ לפני כמאתיים שנה. ראינו את דברי תלמידי הגר"א כי הם נמצאים בתקופת 'אתחלתא דגאולה' ו'קץ המגולה'. וכך כתבו באחד מהמכתבים ששלחו לגולה: "ראינו כי בחר ה' עוד בציון, כי מי שמע כזאת או מי ראה כאלה... ליהודים הייתה אורה ושמחה [...] כי לולא ה'

חפץ בנו לא הראנו את כל אלה, להביאנו אל המנוחה ואל הנחלה סימנא מילתא היא אתחלתא דגאולה [...] כי עת לחננה לרצות אבניה ואת עפרה יחוננו, ובהתערותא דלתתא תליא מלתא לעורר התערותא דלעילא לבנות הנהרסות [...] בנה ה' ציון נחם חורבותיה" [ראה: 'השיבה לירושלים' עמ' 26, 28, 209]. כמוכבן שגם מרן הראי"ה סבר כי מעשיהם של תלמידי הגר"א מייסדי הישוב היו 'אתחלתא דגאולה' [ספר רבי יוסף ריבלין ז"ל ח"ב עמ' 18]. וכך האמינו רוב יושבי הארץ וגדולי ישראל, כי אנו בדור של 'אתחלתא דגאולה' [עיין למשל דברי הגר"ח זוננפלד זצ"ל, בספר 'אם הבנים שמחה' ג, נא].

אחרי שעסקנו במפעלי של מנהיג הבונים – ר' יושעה (יוסף) ריבלין זצ"ל, ובדברי מרן הראי"ה, הגר"מ חרל"פ וגדולי ישראל על אישיותו המפלאה, נממקד כעת בנקודה היסודית של תקופת תלמידי הגר"א בוני הארץ ומעוררי הגאולה.

אתחלתא דגאולה ממקור הקודש

שורשיה ויסודותיה של צמיחת הישועה היו בקודש, בחזונו של הגר"א 'נהורא דמשיח בן יוסף', אשר האיץ בתלמידיו לעורר את הגאולה באתערותא דלתתא, בבחינת "תעשה ולא מן העשוי". ומכוחו וכוח כוחו מסרו תלמידיה את נפשם על העליה לארץ, ישובה והפרכת שממותיה בנטיעות, ועל גבי פעולתם הרוחנית והמעשית נבנה אח"כ כל הישוב והתפתח למימדים עצומים, כפי שהוא כיום. גדולי תלמידי הגר"א – הגר"ח מוולוז'ין, הגר"מ משקלוב, ר' בנימין משקלוב ותלמידים נוספים, יחד עם גדולי עולם כגאון ר' עקיבא איגר ותלמידי הגדולים, הם אלו שהחלו את עבודת ישוב הארץ ושיבת ציון [עיין בספרים 'מוסד היסוד' ו'אבי הישיבות']:

העלון מוקדש לרפואת הגאון רבי יוסף שלום בן חיה מושא

